

ՃԱՆԱԳԱՐՀՈՐԻ ԱՂԱՆԻՆԵՐԻ. — 1870ի պատերազմի ատենէն կը սկսին ֆրանսացիք բանակի մէջ ճանապարհորդ աղաւնիներ գործածել՝ պաշարուած և հետաւոր վայրերէն լուր ստանալու համար: Աղաւնին մէջ տարեկանէ աւելի պէտք է ըլլայ իր պաշտօնը լաւ կատարելու համար. իսկ Յէն մինչև 7 տարիք ունեցողը յոյժ գուհացուցիչ կերպով կը ծառայէ: Լիէժի և Անվէրսայի աղանիներու ցեղերը ամենէն աւելի ուշիմներն են և տոկունները. միջին հաշուով վայրկեանի մը մէջ 1000 մեղր տեղ կը թռչին՝ նոյն իսկ թեթեւ քամիի հակառակ: Մշուշ, ցուրտ, ձիւն և սառտիկ քամին արգելք կ'ըլլան աղանիներուն երազ թռչիլին: Արշալոյսէն սկսեալ մինչև երեկոյ կարող են ճամբորդել. արեւ մուսընէն առաջ տեղերնին հասնելու են՝

քանի որ գիշերը չեն կրնան ճամբորդել. 1000 քիլոմեթր տեղ կրնան թռչիլ: Յամաքէ դէպ ի ծովեզերեայ նաւատորմիղներ ևս թղթատարութիւն կարող են ընել:

ՇՈՒՆԵՐՈՒ ՊԱՇՏՈՆԵՐԻ. — Պատերազմի ատեն վաղ ժամանակէ ի վեր շուները զորարանակներու կը հետեւին: Հին յոյն պատմիչներու ու ԺԺ դարերու յիշատակարաններու մէջ՝ ռազմական շուներու գէպեր կը պատմուին: Այժմեան պատերազմներու ատեն զօրարանակներու ընկերացող շուները, պահանջողի, թղթատարի, վերաւորալիներ խուզարկելու, սննդեղէն, ռազմանիւթ և զրամ փոխադրելու կը ծառայեն երազութեամբ և հաւատարմութեամբ:

Հ. ՆԵՐՍԷՍ

□□

ՔՈՒՆ ԵՒ ԴԱՐՄԱՆ ՔՆԱՏՈՒԹԵԱՆ

ԳԻՏՆԱԿԱՆՆԵՐԷՆ գուցէ ո՛չ ոք կարող ըլլայ, ի՛նչ է քունը՝ հարցման ստոյգ և զոհացուցիչ պատասխան մը տալ: Սակայն կը պատասխանեն հետեւեալ հարցումներուն. ի՛նչ բանի կը ծառայէ քունը, որքան պէտք է քնանալ ապրելու համար. ընտանիքեան դէմ պատերազմելու համար ի՛նչ միջոցներու պէտք է դիմել:

P. G. Stiles ընախօսը՝ ջղային դրութեան մասին հրատարակութեանը մէջ կ'ըսէ. «Քունի նպատակը յայտնի է, այսինքն քունը վիճակ մ'է խաղաղութեան՝ յորում ապրող էակին տեղական կամ ընդհանուր հիւսուածքներու չափազանց կորուստները կը փոխանակուին »: Կ'ըսէ մի և նոյն հեղինակը. «Դատեր կը հաւաստեն թէ քունի պէտքը՝ սնունդի պէտքէն աւելի անհրաժեշտ է »: և այս ոչմարտութիւն մ'է: Ուրիշ ընախօսի մը հա-

ւաստումն ալ սա՛ է. «Քունի բացարձակ զրկումը աւելի շուտով մահատիթ կ'ըլլայ՝ քան սնունդի բացարձակ պակասը »:

Տօքթ. G. W. Crile, յետ շատ մը փորձերու՝ կըցած է հաստատել որ ապրելու բոլոր միւս պայմանները նպատաւոր լինալով հանդերձ, կենդանի արարածները 5 կամ առ առաւելն 8 օրէն աւելի չեն կարող ապրիլ՝ առանց քնանալու: Կ'ըսէ նաև թէ. «Կենդանւոյ մը գիտակցական վիճակը՝ ուղեղի և լեարդի ֆնասով (կամ սպառումով) կը պահպանուի, աշխատանք, յուզումն և զգոյշ գոյացութիւններ կենդանւոյ զործարաններու մէջ խանգարում առաջ կը բերեն: Քունը բոլոր սոյն օրինակ ֆնասները կը զարմանէ, հետեւաբար քունը հացի և օդի հաւասար օգտակար է »:

ՔՈՒՆԸ՝ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԱՍԵՆ. — Գնա-

տուրիստները Թէ և կեանքը սպաննող հիւանդութիւն մ'է, բայց սակաւաբուն եղողները պէտք չեն սոսկալ՝ քանի որ անցու-նութեամբ գրեթէ ո՛չ ոք մեռած է ցարդ: Կեանքի հարկատու քանակութեամբ ճուշդ ապահովցնելու համար՝ մարդու մարմինը արտաքույն կարգի յարմարողական վիճակ մը ունի և այս պատերազմի ատեն ստուգիւ շատ մը աղիւսաբշտ օրինակներ տեսնուեցան: Սոյն խնդրոյս նկատմամբ օրերով անցուն մնացած բազմաթիւ զօրականներու հարցափորձեր ընելով, ո՛չ ոք կրցաւ հաւաստել Թէ ճուշդ պակասութեան պատճառաւ՝ պատերազմողներու մէջ մահեր պատահած ըլլան: Սակայն ամենն ալ կը յայտնէին որ պատերազմի ատեն քնանալը դժուար չէ, այլ խնդիրը արթուն պահել կարենալը ստոյգ տանջանք մ'է:

Միևնոյն ամերիկացի տղթորը ճազարներու վրայ շահագրգռական փորձեր ընելէ զատ, Neuilly-sur-Seine-ի զինուորական հիւանդանոցին մէջ հաւաքած է զեռ աւելի հետաքրքրական օրինակներ մարդոց նկատմամբ: Ինքը նոր հրատարակած գրքին մէջ կը պատմէ. «Մոնսէ դէպի Մոսկոն նահանջի ատեն, հարիւր հազարներով ֆրանսացի զօրականներ Գ օր գրեթէ բնա ժամանակ չեն ունեցած քնանալու, բայց և այնպէս բռնադատեալ քալուածքով հայրենիքի ամենամեծ ռազմի ատեն անընդատ պատերազմած են: Ինչպիսի՝ աննախընթաց զարմանալիք մ'էր այն, և ի՞նչպէս այնքան բազմութեան անհատները ինն օր կրցած են առանց քնանալու անցընել: Անհաւատալի պիտի թուի ընթերցողին՝ երբ ըսնէք Թէ անոնք ճամբորդելու ատեն կրցան քնանալ:

Եղած հարցապնդումներով ամենն ալ կը համաձայնին՝ վկայել՝ Թէ ստուգիւ քալելու ատեն կը մրափէին և երբոր ճուշդ այնքան կը ծանրանար որ անհատը զետիւն իյնալու վտանգին մէջ կ'ըլլար, իսկոյն մերձաւորները կը ցնցէին ընկերը: Անոնք կը քնանային շուրթի մէջ, քարերու վրայ, ճանապարհներու երկայնքը՝ կարծես յանկարծական մահէ բռնուած:

Թշնամիի վարազարար յառաջացող հալածիչ գիծերը՝ կը պարտաւորէր նահանջող զօրագունդներու անհատներուն՝ վայրկեան մ'իսկ չընդիլ բանակի մարմինէն, վասն զի ո՛վ որ կը հեռանար ո՛ր և է պատահաւ և մինակ կը մնար, ծանր ճունչն կը յաղթանալուէր, կ'իյնար գետին և արթնանալու պահուն՝ ինքզինքը տեսնենքու ձեռքը գերի եղած կը զանէր, իսկ թնդանթածիք գինուորները միևնոյն նահանջի ատեն՝ իրենց քալող ձիերու վրայ հեծեալ վիճակի մէջ կը քնանային, և այս այնքան հիշէք էր՝ որ գրեթէ ամենն ալ զխանոցներն կորուսած կ'ըլլային՝ երբ դարման նահագրուանը կը հասնէին:

ՄԱՐԹԵՆՍԻ ՅԱՐԴԱՆԱԿԸ — Քրիւլ իր մէկ պաշտօնակցէն հետեւալ զարմանալի իրողութիւնը լսած է. «Կէս գիշերին Տոբթոր կըող ուրիշ ամերիկացի շրջուն հիւանդանոցի բժշկներուն հետ Մօ քաղաքը կանչուենուն՝ մտան հոն խոր մթնութեան և մեռելական լուսթեան մէջ: Ո՛չ մի լոյս կը պլպլար պատուհաններէն, ո՛չ մի մարդ էակ կը շրջէր փողոցներու մէջ, միայն բազմաթիւ կատուներ հոս հոն կը տեսնուէին իր կենդանի արարածներ: Երկուր բժշկները ձայն կու տան, կ'աղաղակեն, մարդ կը կանչեն, ո՛չ ոք կը պատասխանէ, Դժուարաւ կը յաջողին քաղաքագետը արթնցնել՝ որ իսկոյն իրենց կը յայտնէ Թէ քաղաքը բովանդակ վիրաւորներով լեցուն էր: «Այլապէս կանթեղի մը լուսով մութ փողոցներէ առաջնորդեց զինքը դէպի ոմբակոծուած շէնք մը՝ որ քաղաքին մեծ դպրոցն էր: Դուռը հրելով ներս մտան, ուր գերեզմանական լուսթիւն կը տրէր, Թէ և 500է աւելի ամէն տեսակ վիրաւորականք պառկած էին: անոցմէ շատերը հոգեւորքն մէջ, այլը արդէն մեռած, և մնացածներն ալ մէկ կամ միւս տեսակ ճունչի մէջ ահաւորապէս ընկղմած: Շատերուն արիւնը դեռ կը հոսէր՝ բայց անոնք կը քնանային, այլոց սրունքները, բազուկները ջախջախուած՝ բայց խոր ճունչի մէջ անզգայ

դարձած էին։ Ոմանց որովայններն և կուրճեքերն քստմնելի կերպով բզբռտուած էին, բայց ջուրն յաղթահարած էր զիրենք։ Պառկած էին պինդ սալայատակի մը կամ հազիւ ափ մը խոտի վրայ՝ մեռելակն խոր քուռի մէջ. ոչ ոք կը հծծէր, ոչ ոք կը շարժէր, ոչ ոք կ'ողորար ահռելի վիճակը, ամէնն ալ կը քնանային ու կը քնանային։

Անոնք հոն բերուած էին ցորեկը՝ աւելի մեռած վիճակի մէջ քան թէ կենդանի։ Եւ դարմանումի ու վիրաբուժական գործողութեանց պահուն, զգայազիրի՛ք՝ քնանալ սկսած էին։ Երկու կամ երեք օր անընդատ քնանալէ վերջ՝ շատերը իրենց զգայութիւնը հազիւ զտնելով՝ կը սկըսէին ցաւերն զգալ և կամ խօսիլ ։

ՔՆԱՏՈՒԹԵԱՆ ՎԱՅԻԸ. — Գէշ մարտուղութիւն, զլիտ ցաւ, ջերմ, ըղային զըրգութիւն և կամ ուրիշ հիւանդութիւններն, խաղաղաւէտ քաղաքացիին հարկաւոր քուրն կը խանգարեն, զինքը քնատութեան կը մատնեն։ Եւ սակայն կարելի է բաղդատել Մարնի գինուորաց քնատութեան պահանջը, ո՛ր և է քաղցի, ծաւալի, վէրքերու ազդած տանջանքներուն հետ։ Եւ սակայն անոնց օրինակը կը համոզեն թէ մարդս թեթեւ պատճառներէ առաջ եկած քնատութեամբ չի մեռնիր, և երբ քուռի պահանջը հրամայական կ'ըլլայ, մարդս ո՛ր և է ծանր վէրքերով և տանջանքներով ալ համակուած ըլլայ, Մորփէտէնց կը յաղթահարուի, զգայազիրի կը քնանայ։

Անոնք որ անըռն գիշերներ անցնելուն համար կը զանգատին, անոնք մեռնելու սին վախով մը իրենք գիրենք կը տանջեն։ Life Extension Institute-ի առողջապահիկ տնօրէն Ֆիսք տողթորը՝ խորհուրդ կու տայ որ, քնատութեան պարագային մարդուս առաջին ընելիքն է ինքզինքը բժշկի խնամոտ գննողութեան մը ենթարկել, զիտնալով որ քնատութիւնը շատ մը հիւանդութեանց ախտանշանն կրնայ ըլլալ, և որքան փութով այդպիսի

հիւանդութիւններ դարմանուիլ սկսին, այնքան օգտակար կ'ըլլայ ենթակային առողջապահիկ վիճակը վերահաստատելու համար։ Ընդհակառակն երբ բժշկը քնատի մը կազմութեան մէջ հիւանդութեան ախտանշանը չի գտնել, սա կը նշանակէ թէ ենթական պէտք ունի մտաւորական առողջապահութեան խնամքի մը և ոչ նիւթական դեղերու։

Կան անհատներ որ ստուգել իրենց անձին թշնամիներն են՝ հոր իրենց կազմութեան պահանջածէն նուազ քուն կը քաշեն և կամ հարկաւորէն աւելի ժամերով քունի մէջ ընկողմի կ'ախորժին. այսպիսիներն ինքզինքնին կը համոզեն թէ շատ կամ քիչ կը քնանան և հիւանդ ըլլալու երևակայութեամբ կը տանջուին։ Երբ անձ մը 8 կամ 9 ժամ կը քնանայ, ըսել չէ թէ քիչ կը քնանայ, քանի որ կան կազմուածքներ որոնք բազմազարդ ըլլալով հանդերձ՝ երբ 6 ժամ կամ նոյն իսկ 5 ժամ քնանան, իրենց բնականոն վիճակը կը զտնեն։ Իր հաստատեն որ Խտիտն 4 ժամ միայն կը քնանայ. անտեղի կ'ըլլայ եզրակացնել թէ մարդուս համար օրուան մէջ 4 ժամ միայն քնանալը բաւական է. նաև խելքի հակառակ է պնդել թէ ամէն մարդ առողջապահիկ վիճակ մը ունենալու համար՝ անհրաժեշտ է որ 24 ժամուան ընթացքին մէջ 8 կամ 9 ժամ քունի մէջ ընկողմի։

ՄՏԱՌՈՐԱԿԱՆ ԵՒ ՖԻԶԻՔԱԿԱՆ ԱՌՈՂՋԱՊԱՆՈՒԹԻՒՆ. — Շատ մը գործի մարդեր՝ իրենց չափազանց աշխատութիւններուն համար կը զանգատին՝ իբրև թէ աշխատութիւնը կը փնասէ իրենց առողջութեան. կը պիտլին, վասն զի ոչ եթէ աշխատութեան ժամերը և տեսակները գիրենք կը տառապեցնեն, այլ իրենց գէշ ունակութիւններն են որ իրենց հանգիստ ըլլան արգելք կ'ըլլան։ Մարդս օրուան մէջ տասն ժամէ աւելի կարող է աշխատիլ և ապա հանգիլ և խաղաղ քուն քաշել, զիտնալով որ խաղաղութեամբ քնանալու համար պէտք չէ մտազբաղ ըլլալ, ծրա-

գիրներ, յոյսեր և անձկութիւններ միասին անկողին առաջնորդել: Գործի տէր մարդը, նախ՝ բոլոր գործերուն վերաբերեալ մտածածոքները պաշտօնատեղւոյն մէջ ձգելու է, երկրորդ՝ երեկոյեան ընթերցելի վերջը բնաւ իւր զբասնեակի գործերուն համար միտքը յոգնեցնելու չէ: Որուան խնդիրները և մտածածոքները միասին անկողին տանող մարդը, պախարակելի է ճիշտ այն մարդուն հասասար՝ որ առանց զգեստները հանելու անկողին կը մտնէ: Մին գործած կ'ըլլայ մտքի առողջապահութեան հակառակ և միւսը ֆիզիքական առողջութեան:

Տոգթ. Ֆիսք կ'ըսէ նաև թէ քնատ մարդը պէտք չէ տղայամտական միջոցներու դիմէ՝ քունը հրաւիրելու համար: Գործ օրինակ համբել մէկէն մինչև մէկ միջոց, կամ երեկայայի որ ոչխարներու շարք մ' արգանքի մը վրայէն ոստուքներ կ'ընէ այլ ընդհակառակն պէտք է մտքէն վանէ ո և է մտածութիւն, ո' և է երեկակայութիւն և հարկադրէ ուղեղի բշխները որ հանգիստ քնան, աշխատելու առաւելայ չի փնտռեն: Քիչ մը ատեն վարժութիւն ընելէ յետոյ, անկըկ պաշտօնը կը յաղթահարէ ուղեղային զբաղանքին:

Քնատութիւնէ տառապողի համար տըրուելիք խորհուրդներու համաօտօտութիւնը հետեւեալն է. Ա. ինքզինքը բժշկի զննողութեան ենթարկել, վստահանալու համար թէ քնատութիւնը արդեօք ֆիզիքական պատճառէ մը առաջ կու գայ թէ ոչ: Բ. բնաւ միտք չի յոգնեցնել՝ մտածելով որ քնատութիւնը ինչ տեսակ աղետալի հետեանքնէր կրնայ առաջ բերել, այլ ընդհակառակն համոզուելու է որ քնատութիւնը մեծ չարիք որ չէ՝ և թէ նոյն իսկ շարունակական քուն մը քաշել անկարելի ըլլայ. այս համոզումը շատ աւելի զօրաւոր դարձան մ'է ընդդէմ քնատութեան, քան ո' և է ուրիշ միջոցաւ. Գ. ողջամիտ առողջապահութեան կանոններու հետեւելով՝ մարդս աշխատելու է քուն մտնելը զիրարցնել:

Թմրեցուցիչ դեղեր գործածելու միջոցներուն դիմելը առողջապահութեան հակառակ է: Թմրադեղ համարելու է նաև ալքոհլ՝ որ այնքան վատ կեդրով կ'ազդէ բովանդակ ջրային դրութեան:

Ողջամիտ առողջաբանութիւնը կը պատուիրէ երեկոյները դիւրամարս թեթեւ ընթերցել մ'ընել. ջուր և բնական չափով խմել. թէյ, սուրճ և ուրիշ ջրերու զգալի խմիչքներ չգործածել: Երբ ստամոքսի դատարկութեան պատճառաւ՝ անկողնոյ մէջ հանգիստ գտնելն անկարելի կ'ըլլայ, պէտք է ելլել պաքցաճատ (biscuit) մը ուտել կամ զաւաթ մը զաղշ կաթ խմել ի հարկին, ապա թէ ոչ գիշերները ելլել և տան մէջ շրջապայի բնաւ յանձնարարելի չէ:

Քնատ անձերու համար, առողջաբանները կը պատուիրեն պառկելէ առաջ լուսնային մը ընել 35°, 5 աստիճան տաք ջուրի մէջ ջուրջ 20 վայրկեան: Լոգանքի սենեկին տաքութիւնը գոնէ 24° պէտք է ըլլայ, և ջուրէն դուրս ելլելով՝ պէտք է չոր սաւանով լաւ մը սրբուիլ տաք անկողնոյ մէջ. ապա պարկել և ծածկուիլ այնչափ՝ որ գիշերը մարդ ոչ պաղի ոչ ալ քրտնի:

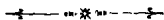
ՉԱՓԱՁԱՆՑ ՔՆԱՄՆԱԼ. — Վերոյշեալ յօդուածի հեղինակն Քուշինկ ի վերջ իր գրութեան կը հարցնէ. կարելի՞ է չափէն և հարկաւորէն աւելի քանալ՝ առողջութեան ֆաստելու աստիճան:

Բժիշկ մը իրեն հաստատական պատասխան մը կու տայ՝ հետեւեալ իրադանութիւնը պատմելով. — Տիկին մը միշտ ինքզինքը անհանգիստ կը զգար և չէր կրնար բացատրել թէ ինչ էր իր հիւանդութեան պատճառը: Բժիշկն անդրադառնալով որ կարծեցեալ հիւանդ տիկինը, ամէն կերակուրէ վերջ կ'ընկողմանէր և երկարատե քուն կը քաշէր, մտածեց քնանալուն սանձ մը դնել. ուստի պատուիրեց ամէն ժամ դեղահատ մը առնուլ: Տիկինն ստիպուեցաւ հաւատարմութեամբ մի քանի օր շարունակ սոյն դեղահատները ամէն

ժամ կլլել և անրացատրելի հիւանդութիւնը քիչ ատենէն անհետացաւ, թէ և առած դեղահատերը պարզապէս հացի միջուկով շինուած էին:

Ձափէ աւելի քնանալը մարդուս չկամութիւն և մտքի թմբութիւն կը պատճառէ, և կը նպաստէ մի միայն արտաքայ կարգի գիրնալու:

Հ. Ն.

ՍՍԱՑՈՒԱԾ ԳՐՔԵՐ

— *The journal of Race development* անգլիերէն ամիսիկեան հանդէսին Ապրիլի թիւին մէջ կայ հետեւալ յօդուածը, Armenia, Her Culture and Aspirations. զայս գրողն է The New Armenia-ի խմբագիր Տիար Աբշահ Մահտեսեան, որ այժմ Նիւ-Էորքի ակադեմիոյ անդամ հռչակուած է: Այս յօդուածը առանձին տետրով ալ հրատարակուած է, ի կողմանէ Clark University. WORCESTER, Mass.

— ՎԵՐԱՄՈՒՆԻԿ. Փարիզու մէջ հաստատուել է նոր ամսաթերթ մը, որ կանոնաւորապէս ամէն ամսու 14ին լոյս պիտի տեսնէ. ստացած ենք առաջին թիւը Յուլիս 14ին լոյս տեսած, կը բովանդակէ հետաքրքրական յօդուածներ, ազգալուրեր, զանազան գեղեցիկ ստանաւորներ, որոնցմէ մին Ժան Էքարի Հայաստանը, Բազմալէպէ արտասուլուած, կայն կայն: Յաջողութիւն և յարատեւութիւն... Տարեկան բաժնեգիրն է ֆրանք 15 կանխիկ. դիմել L. Hampartzoumian 16 Bld. St. Denis, PARIS.

— Armenien' Զուիցերիոյ մէջ հրատարակուող Orient-Mission գերմանալեզու թերթն է, որ իր անունը փոխած է՝ 7 թիւէն սկսեալ, և ասոր պատճառը կը բացատրէ իր առաջին էջին մէջ: Կը բովանդակէ կարեւոր և ընտիր յօդուածներ,

ներ, ազգային տեղեկութիւններ, նպատակը գովիլի է և օգտակար, ծանօթացնել հայ ազգը՝ զուիցերալ ժողովուրդին, խմբագրապետն է Մ. Փիրանեան. տարեկան բաժնեգիրն է ֆր. 2,50, արտասահման համար ֆր. 3. Դիմել M. Piranian, THALWIL = ZÜRICH, Suisse.

— Պր. Ս. Մ. Գրիգորեան մեզ դրկած է Լոնտոնի Daily Sketch յունիս 13ի օրագիրը, որու չորրորդ էջին մէջ կը գրուին տեղոյն Հայկական կարմիր-խաչի անդամներէն՝ վեց անգլիուհի կոմսուհիներու և տիկիններու լուսանկարները: Լոնտոնի «Հայաստանի օր»-ուան գեղեցիկ յիշատակներն մին է: Ինչպէս նաև Times լրագիրը, որուն չորրորդ էջին մէջ գրուած է «Հայաստանի օր» տիտղոսին տակ յօդուած մը մանրատառ, ուր ամփոփուած են Անգլիացի, Ֆրանսացի և զանազան հեղինակաւոր անձերու պատգամները Հայոց նկատմամբ:

— ՀԱՅԱՍՏԱՆ. Կովկասու մէջ հրատարակուիլ սկսող նոր արևմտահայ լեզուով լրագիրն 27,28,30,31 թիւերն ստացանք, առանց նախորդներն ստանալու: Ասոր երկար և շարունակ զետեղած ենք Յունիս-Յուլիս Բազմալէպի կողքին չորրորդ երեսին վրայ:

— ՄԵԼԻԵ Ս. Դաւիթ Բէկ մեզ դրկած է Le Journal des Nations (41, Rue du Montparnasse, Paris) լրագիրը, որուն խմբագիրն ինքն իսկ է և ուր զետեղած է Հայոց նկատմամբ յօդուած մը, La question arménienne վերնագրով: Մանրատառ չորս սիւնակներ նուիրուած են մեր ազգային կարեւոր խնդրոյն համար. իր ամբողջութեան մէջ՝ յօդուածը կը պարզէ Հայաստանի կացութիւնը, եւրոպացւոց երեք տեսակ կարծիքները աւոր նկատմամբ, իր համառօտ պատմութիւնը, կայն: Շատ ընտիր և տրամաբանալ գրութիւն մ'է, որուն ընթերցումը ոչ միայն ախորժով կը կատարուի, այլ և համոզիչ է: